

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Skrifstofa Alþingis - nefndasvið
b.t. stjórnskipunar- og eftirlitsnefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 6. janúar 2022

2112024SA KB
Málalykill: 00.63

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um breytta skipan ráðuneyta í Stjórnarráði Íslands, mál nr. 167.

Vísað er til erindis frá nefndarsviði Alþingis, dags. 17. desember sl., þar sem óskað er eftir umsögn frá Sambandi íslenskra sveitarfélaga um ofangreint þingmál.

Almennt

Með tillögunni er leitað eftir staðfestingu Alþingis á fyrirhugaðri breytingu á fjölda og heitum ráðuneyta í Stjórnarráði Íslands. Um verulegar breytingar er að ræða. Ráðuneytin verða 12 og fjölmargir málaflokkar færast milli ráðuneyta. Mikilvægt er að breytingar gangi vel fyrir sig og að nauðsynleg þekking fylgi á milli ráðuneyta. Í því samhengi má eflaust læra af reynslu undangenginna ára, þar sem finna má dæmi um að skort hafi á það að sérfræðþekking færðist milli ráðuneyta. Að sjálfsögðu getur þó verið eðlilegt að nota tækifærið við breytingar og stokka upp í verkefnum starfsmanna.

Sama ábending á við um þá fjármuni sem málaflokkunum fylgja. Því miður hefur borið á því við yfirfærslu verkefna í Stjórnarráðinu að fjármunir hans færast ekki með þeim í ný ráðuneyti. Sérstaklega leggur sambandið áherslu á að tryggðar verði fjárheimildir til þess að vinna að úrbótum í málefnum barna, sem nú færast á milli ráðuneyta. Óumdeilt er að þörf er á auknu fjármagni til þjónustuúrræða fyrir börn með fjölþættan vanda, sem er eitt af fjölmörgum gráum svæðum í velferðarþjónustu. Einnig er fyrirséð að auka þurfi fjárheimildir til stjórnsýslu menntamála í þeim tilgangi að innleiða menntastefnu til ársins 2030.

Ábendingar sambandsins

Málefni allra ráðuneyta hafa snertifleti við sveitarfélögin þó í mismiklu mæli sé. Í þessari umsögn er sjónum einkum beint að þeim ráðuneytum sem sambandið er í mestum samskiptum við. Þeir málaflokkar sem tilheyra nýju innviðaráðuneyti skipta sveitarfélögin verulegu máli og sama á við um málaflokka nýs félags- og vinnumarkaðsráðuneytis, nýs mennta- og barnamálaráðuneytis og nýs umhverfis-, orku- og loftlagsráðuneytis.

Að álit sambandsins felast mörg spennandi tækifæri í fyrirhuguðum breytingum og uppstokkun málaflokka. Svo viðamiklum breytingum fylgja þó töluverðar áskoranir, sem m.a. snúa að því að ekki verði tímabundið rof í stjórnsýslu einhverra málaflokka. Einnig kann að vera hætt á að breytingar virki í andstæða átt við þau markmið sem unnið er að, þ.e. að til verði grá svæði í opinberri þjónustu. Samhliða

umræddum breytingum verður því að koma á markvissu samstarfi milli ráðuneyta þar sem málaflokkar skarast þar sem tryggt verði að markmið í stefnumótun hins opinbera gangi eftir, þvert á ráðuneyti.

Sem dæmi um framangreint má nefna eftirfarandi atriði:

1. Umræða um málefni leik- og grunnskóla, sem mun heyra undir mennta- og barnamálaráðuneyti, verður ekki skilin frá umræðu um menntun og starfsþróun kennara sem mun heyra undir háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðuneyti.
2. Húsnæðismál, sem munu heyra undir innviðaráðuneyti, eru að hluta til félagslegs eðlis en félagsmál heyra undir félags- og vinnumarkaðsráðuneyti.
3. Ákveðin skörun er milli verkefna nýs félags- og vinnumarkaðsráðuneytis, sem fer með málefni innflytjenda og flóttafólks og tekur jafnframt við þjónustu við umsækjendur um alþjóðlega vernd frá dómsmálaráðuneytinu, og dómsmálaráðuneytisins sem áfram fer með málefni útlendinga og ber ábyrgð á Útlendingastofnun.
4. Áfram verður þörf fyrir heildstæða stefnumörkun í mikilvægum málaflokkum sem varða verkefni sveitarfélaga. Sérstaklega kallar sambandið eftir vönduðu samráði um heildstæða stefnu í málefnum aldraðra, með beinni aðkomu fulltrúa sveitarfélaga.
5. Loks er tilefni til að minna á að tímabært er að huga að heildarendurskoðun sveitarstjórnarlaga og skipulagslaga, í ljósi fenginnar reynslu af framkvæmd þessara laga á þeim liðlega áratug sem þessi lög hafa verið í gildi.

Hér eru aðeins nefnd örfá dæmi um skörun milli ráðuneyta. Vert er hins vegar að halda því til haga að heilt yfir lítur sambandið margar þeirra breytinga sem lagðar eru til mjög jákvæðum augum.

Lokaorð

Það mun reyna mikið á ný ráðuneyti á komandi kjörtímabili enda stendur samfélagið frammi fyrir fjölmörgum áskorunum og tækifærum. Það kallar á mikið samráð ríkis og sveitarfélaga m.a. á sviði loftlagsmála, atvinnumála, velferðarmála sér í lagi í málefnum aldraðra og fatlaðra, menntamála og byggðamála í víðtækum skilningi þess orðs. Sambandið væntir þess því að eiga gott samstarf við hin nýju ráðuneyti um öll málefni er snerta sveitarstjórnarstigið.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri